

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségnek Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A pápák függetlensége és földi

(Rövid elmfuttatás a „római kérdés“ alkalmából.)

„Exemplum Domini accipe conversantis in terra
Quare habuit loculos, cui angeli ministraverant,
nisi quia Ecclesia ipsius loculos habitura erat.“
S. Augustinus.

(Folytatás.)

Ugy vélem, idáig megfelelő számban gyűjtöttem össze azon különbféle érveket, melyek állításom mellett súlylyal döntenek. Kik tételemnek ellenségei, s kik a jelen helyzet megteremtésében elveiket látják megvalósulva: azok, nem tagadhatván a felhozottak igazságát, többtelekép iparkodnak a rövid látókat megnyugtanni. Az ily békitő eszközökből rövidség okáért csak egy néhányat hozok fel, mert ők ugyanis kifogyhatatlanok az álutak kigondolásában. A jelen helyzete a forradalmárok teremtték meg, kik az egyház és a trónok romjain akarják elveiket diadalra juttatni. A forradalmárok a lázadás üszkét a félrevezetett nép közé dobva, mindenfelé terjesztették, hogy a pápát alattvalói nem szeretik. S midőn a pápai kormány a söpredék makacsságát szép módon hasztalan csöndesítette: akkor a jött-ment ámitók azt híresztelték, hogy a pápa nem képes alattvalói közt a békét helyre állítani, a zavart kiegyenlíteni, megszüntetni, és így képtelen a fejedelemségre. Hogyha pedig a pápa idegen kath. fejedelmek segélyét igénybe vette az idegen forradalmárok elűzésére: akkor nem szüntek meg jajgatni, hogy a pápa zsarnok; saját népe lemészároltatására idegen barbarokat alkalmaz; — tehát méltatlan a fejedelemségre. Így a forradalmároknak mindig meg lesz a jogok a pápa birtokán a rendet megzavarni, de a pápának soha sincs

joga az idegen forradalmárok elűzésére a rend helyreállítását illetőleg saját fiaikarját és kardját igénybe venni; midőn nem annyira másokat támad meg, mint inkább saját személyét és birtokát védelmezi.

A pápaság elleni hívő nép félrevezetésére az egyház dogmái iránt gyöngéd áhitatott negélyeznek s a pápa egyházfői méltóságát sem akarják bántani, de — mint mondják világi fejedelmisége nem dogma: »Nem dogma; de vajjon nem jogos igazság, nem igazságos jog? Azért, hogy egy igazság nem dogma (szoros értelemben), kell-e, szabad-e azt megtagadni s elárulni? Dogma-e $2 \times 2 = 4$? Dogma-e, hogy az angol korona Victoria királynő fején legyen? Ki fogja azt tagadni, vagy elrabolni merni?« (Religio) Magok az ugynevezett szabadelvű katolikusok is a kibékülés kedvéért mint mindenben, úgy ebben is készek engedni, s mint nem dogmát nagy lelkűen áldozatul ejteni. Ezekre halljuk Dupanloup szavait: »Azt hisszük-e, hogy nagyobb tiszteletben fog részesülni az egyház, ha pusztá symbolummá zsugorítandjuk és minden régi előjogaitól megfosztva állítandjuk a világ elé? Ti azt mondjátok, hogy ez nem dogma; de nem a földiekben mutatkozó következménye-e az ő szellemi fejedelmiségének? Ha nem is azonos a catholicismus igazságával, nem azonos e azért a catholicismus biztonsága, szabadsága és nagyságával? Csak maga az igazság lenne minden és az igazságnak biztossága, szabadsága és nagysága semmi? Hiszen a religio sem áll, sem a templomok, sem a főegyházak, sem a személyekben; föláldoznátok-e azért a templomokat, a főegyházokat és szentélyeket az új kép üldözőknek, a forradalmi vagy a rohanó pártoknak, azon ürügy alatt, hogy az isteni áldozatot mindig föl lehet ajánlani az erdők ölében vagy a szikla barlangokban is? Katho-

likusok! össze fér-e ez, a mi hitünk eszélyességével, gyöngédségével és lángolásával! (*)

Vannak, kik szeretnek azzal hozakodni elő, hogy a jó kormányzás a dogmával kiegyezhetetlen. Mit akarnak ezzel állítani ez emberek, ha nem azt, hogy a ker. kath. vallás ellensége az államnak, ellensége a társadalomnak -- tehát az emberiségnek is; igen, hogy a kereszténység alapigazságaira támaszkodva nem lehet jól kormányozni?! Azonban elég alkalmas czáfolat, hogy a pápai állam a dogmák által mindig a vallásosság, tudományok, szép művészetek és a ker. jótékonyosság intézeteire nézve az első rangú államok közé tartozott. Hiszen a mint egy könyben**) olvasom: »A javításokat s ujtásokat, a mennyiben áldásosok, sem a dogma, sem Róma nem ellenzi; sőt a pápai birtokban épen a dogma azon elv, mely a zsarnokság és forradalmat kárhoztatva, a bölcs, igazságos és irgalmas, tehát a boldogító kormányzást elősegítve, s a szeretet, hódolat és engedelmesség istenfiúi erényeket eszközölve a népben, a pápai jó kormányt lehetőségessé és valósággá teszi és teendi mindenkor.«

Azon nehézségre: Nem egyeztethető össze a pápa állásával, hogy ő mint világi fejedelem alattvalóit halálra ítélhesse, — így felelünk: Az egyház java megkívánja, hogy a pápa világi fejedelem legyen, s miután ezen méltósággal az élet s halál fölötti ítéletnek össze kell kötve lennie: azért semmi megütközni való sincs abban, ha a pápa miert fejedelem halálos ítéletet mond, mert ezt nem mint pápa, hanem mint fejedelem teszi.

A kormányzattal különben koholt elégtelenséget annak is siettek be tudni, hogy a pápai államban sok papi hivatalnok van. Pedig nem inkább meglehete várni és a várakozásnak nem jobban felel e meg egy pap, hogy lelkiismeretesen fog kormányozni? A mi pedig azt illeti, hogy ők nem szakemberek ezen a téren, eléggé megmutatta az eredmény s a római állampolgárok nyilatkozata, hogy ők a papok kormányával teljesen meg vannak elégedve. S különben is a pápa egyházi férfiú lévén, ép oly kevéssé lehet tőle kívánni, hogy a papokat a kormányzásból kizárja, mint az orosz czártól, — ezen lényegesen katonai hatalomtól, hogy csakis ügyvédek által kormányozzon. Egyébiránt, hogy a forradalmárok csak kibuvó lyukat keresnek, mert a papi hivatalnokok a világiak mellett kisebbségben voltak, —

azt statisztikai adatok bizonyítják. Közülök egyet fel-említek. 1848-ban a pápai államban volt 5059 világi és — bele számítva a jótékony intézetek és börtönök mellett szolgáló 134 papot is — 243 egyházi; még egyet ide írok: 1859-ben volt 7157 világi és 303 egyházi a börtönök és jótékony intézeteknél hivataloskodó 179 káplánnal együtt. Rayneval szavait ismételjük minden e fajta ellenvetésekre: „Minden panaszok nem egyebek ráfogásnál; minden a pápai kormány által feltalált rendszabályok magokon viselik a bölcsesség és haladás bélyegét. Semmi nincs, mi a nép erkölcsi és physikai jólétére előmozdítására, szolgálván, kikerülné a kormány figyelmét. Valóban a kormány az ő elleneinek azt felelhetné: tanulmányozzátok cselekedeteinket és ítéljete el azután, ha még bátorkodtak.“

(Folyt. köv.)

A nők neveléséről.

Irla Fenelon.

Franziából fordította: SZÉKELY ANTAL.

(Folytatás.)

XII. FEJEZET.

Folytatás: a nők kötelességeiről.

Jó lenne, ha értenék egyuttal legalább némileg a főbb jogi elveket is: pl. mi a különbség a végrendelet és az adományozás között; hogy mi a szerződés, helyettesítés s az örökösödési osztozás; melyek főszabályai hazájuk jogainak és szokásainak arra, hogy valamely cselekvény érvényes legyen; mi a vagyonszövetség; mik az ingó és ingatlan vagyonok; mert ha férjhez mennek, legfőbb ügyeik e kérdéseken fordulnak meg.

Mutassuk meg azonban egyuttal nekik, mennyire képtelenek ők behatolni a jogtudomány nehézségeibe; mennyire telve vannak az emberi szellem gyöngeségei miatt magok a törvények is homálylyal és kétes szabályokkal; hogy maga a jogtudomány is folyton változik, hogy mindaz mi a bírák ítéletétől függ, bármily világosnak is tűnjék föl, idővel bizonytalanná válik; s hogy végre még a legvilágosabb ügyeknek is évekig tartó huzamossága mily vészthozó s mily elviselhetetlen. Mutassuk meg nekik a törvénytörések gazolását, a törvények elferdítését, a perrendtartás veszélyes és ravasz fordulatait, az ezek által okozott végtelen költségeket, a perlekedők nyomorát, az ügyvédek, gondnokok és irnokok gonosz igyekezetét a felek elszegényítése által meggazdagodni. Említsük fel, hogy az egyes formalitási hibák mennyire elrontják az alapjában jogos követeléseket s hogy mennyire ellenkeznek egymással az egyes felsőbb ítélőszékek is: az egyiknél megnyerjük, a másiknál pedig elvesztjük ugyanazon perünket; ne feledjük megemlíteni a hatóságok összeütközéseit s azon veszélyt, melynek ki vagyunk téve, hogy t. i. évekig perlekedhetünk míg

*) Kovács i. m. 13 l.

**) Zerich: „A pápai fejedelmiség és birtok.“ 53 l.

megtudjuk, tulajdonkép hová tartozik perünk. Világo-sítsuk fel továbbá őket, mily különböző gyakran az ügyvédek és bírák nézete ugyanazon dolog fölött; az ügyvéd, midőn tanácsot kérsz tőle a legjobb remény-nyel biztat s az ítélet a perköltegekben elmarasztal.

Ugy vélem mindennek tudása fontos a nőknél arra, hogy higgadtan gondolkozzanak, s hogy ne engedjenek vakon oly tanácsoknak, melyek ellenkeznek a békével; mert később ha özvegyek, vagy bármi módon urai lesznek javaiknak, meg kell hallgatniok ügyvivőik vé-leményét, de nem szabad magukat teljesen azok veze-tésére bízniok.

Szükséges továbbá, hogy némi bizalmatlansággal legyenek az ügyek iránt, melyekbe őket elegyíteni akarják; kérjenek tanácsot oly emberektől, kiknek be-látása mélyebbre hat, s kik inkább te-rintetbe veszik a kiegészés előnyeit; főleg pedig meg kell győződniök arról, hogy ez ügyekben a legfőbb ügyesség az, hogy előre meglássuk a kellemetlenségeket és azokat ügye-sen kikerüljük.

A nőknek, kik magasabb születésűek s tekint élye sebb javakkal bírnak, ismerniök kell a birtokuk ter-ületén divó urasági kötelemeket is. Mondjuk el azért nekik a módot, mint lehet a visszaéléseket, erőszakos-kodásokat, fondorlatokat és álnokságot, melyek falun oly gyakran előjönnek, meghiusítani. Említsük föl az eszközöket, melyekkel kis magániskolákat és jótékony gyülekezeteket alakíthatunk a szegény betegek segélye-zésére. Figyelmeztessük őket gyakran a keresetforrásokra, melylyel egyes vidékek nyomorán segíthetünk: főleg pedig arra, miként lehet a nép között alapos képzettséget és valódi keresztény viseletet meghonosí-tanunk. Mindezek részletes elsorolása terjedelmesebb lenne, mintsem itt elmondhatóok.

Miután kifejtettük az urasági kötelemeket, ne fe-ldjük el jogaik fölemlítését sem; mondjuk meg nekik, hogy mi a hűbér, mi a hűbér-ur, a jobbágy, a hódo-lat, a járadék, a hűbértized, eladási illeték, kártalaní-tás, végleges törlesztés, s más hasonlók. Ez ismeretek mind szükségesek, mert a birtokok vezetése teljesen ezeken alapszik.

Ugy hiszem, hogy e tanítások után, melyeknek az első helyet kell elfoglalniok, nem lesz fölösleges a leányoknak szabad idejök és szellemi képzettségükhöz mérten egyes világi könyvek olvasását megengednünk, melyek semmi veszélyest sem tartalmaznak szenvedé-lyeikre nézve. Ezáltal egyszersmind elveszük kedvü-ket a színművektől és regényektől. Adjuk kezökbe azért a görögök és rómaiak történetét; a bátorság és önzetlenség bámulandó csodáit látják majd abban. Ne hagyjuk előttük ismeretlenül hazánk történetét, mely-nek szintén meg van saját szépsége; kössük össze ezt a szomszéd államok történetével és a felőlük egyes je-les íróktól készített elbeszélésekkel. Mindez fejlesztí értelmüket, magasztos érzelmekre kelti lelküket, de óvjuk meg őket a hiuságtól és tudományuk fitogtatá-sától.

Altalános a vélemény, hogy egy magasabb szü-letésű nőnek, hogy művelt legyen okvetlen tudni kell-az olasz és spanyol nyelveket, én magam nem látom ennek szükségességét, hacsak arra nem számítanak, hogy egy spanyol vagy olasz fejedelelnő mellé jutnak pl. a mi ausztriai vagy Medici házból származott ki-rálynénk mellé. Különbö e két nyelv más hasznot nem hajt, minthogy alkalmat ad oly veszélyes könyvek olvasására, melyek a nők hibáit csak növelik: s így e tanulás által sokkal többet veszünk mint nyerünk. Sokkal észszerűbb lenne, ha e helyett a latin nyelvet tanulnák, mivel ez az egyház nyelve. Megbecsülhetlen gyönyör és vigasz rejlik abban, ha értjük az isteni szolgálat szavainak értelmét, melyen annyiszor jelen vagyunk; s még azok is, kik a beszéd szépségét ke-resik, több valódi tökélyt találnak a latinban, mint az olasz vagy spanyolban, melyekben a szellem játéka s a képzelet élénksége uralkodik minden szabály nélkül. Véleményem szerint csak is oly leányokat kell a latin nyelvre megtanítanunk, a kik már határozott ítélettel és szerény magaviselettel bírnak, kik csak annyiba véve a tanulmányukat a mennyi értéke reájok nézve lehet, a hű kíváncsiságnak ellenállanak, kik nem fitog-tatják a mit tudnak s a kik semmi másra nem hasz-nálják azt, mint lelki épülésükre.

Ha észrevesszük, hogy kedvök lenne más köny-veket is olvasni, s hogy ítéletünk elég szilárd arra, hogy ezek használatában a mértéket megtudják tar-tani, adhatunk nekik gondos kiválasztás-al más ékes-szólási és költői műveket is: félő azonban, nehogy ez-által amugy is élénk képzelőmüket felcsigázzuk s azért e részber pontos mértékletességre van szükség: mind-az mi a szerelemre vonatkozik, minél hizelgőbb s minél rejtettebb, véleményem szerint, annál veszélyesebb.

(Folyt. köv.)

T Á R C S A.

Földi bér, égi jutalom.

Utcán láttam a *Bűnt* pompásan fölpiperézve;

Önhitlen, daczosan, szemtelenül nevetett.

Minden, a mit csak bír, szennyének bélyege: bűn-díj, —

S így a mi szégyenítő, arra kevély, hű ó.

Mennyi szegénynek kell koplálnia, hogy legyen ő dics.

Mennyi verejték foly gyöngyei gyűrűiért!

Hány gondatlan esik nem sejtett törbe miatta;

Hány lélek puhul el s vesz puha karjai közt!

Ósi vezérszerepét ő mégis játsza e földön

S bé is végezi — nem kérve jutalmul eget.

És az *Erenyt* szintén láttam, mint árva leánykát,

Talpig gyászmeze volt, — hajh, de szegényes az is.

Észre alig veszik őt, oly alázatos, egyszerű lénye;

Tán alamizsnát megkérni szemérmesesen!

A *bűn*, látva szerény voltát — kikaczagja, lenézi;

Ámde eközben az ön-vád nyila sebzí szívet.

Más ki figyelne reá, — nincsen gyémántja, se gyöngye;
 És a szivekbe ki lát? Senki — csak isteni szem.
 Még se csodálkoztam . . . Mindkettő elveszi díját:
 Földön a dölyfös *Bün-*, Mennyben a szende *Erény*.
Bálinth Gyula.

A divat üldözöttjei.

Elbeszélés, K. P r ó t á s t ó l.

(Vége).

VII. Záradék.

A szives olvasó tájékoztatására elmondom a következőket: A jámbor özvegy, ki a beteges Valeriát oly szeretetteljesen: ápolá: özv. Szivesi Jolán, Göndi anyja nagynénje s árvaságában fogadott anyja volt. Mióta Göndi szülei meghaltak, ő nagynénjénél tartózkodott, neki fogadott gyermeke vala . . . Tőle indult volt a csatába — hozzá tért vissza s nála találta fel, kit szive szeretett és keresett — Valeriát is. Nagynénje nem ismerte Valeriát, mert özvegy napjait ájtatoskodás s jó cselekedetek közt mindig otthon — Czondáron töltötte.

Valeriára pedig a hatást a prédikáció tette. Mire előbb az aljas Gizella akarta csábítani — a divatkórság csaknem rákényszerítette. De szívének az isteni kegyelem által gerjesztett egy jobb sugalma vándorutjáról betelerelte a templomba. Ott halotta: mi az a becsvágy; mi az a tetszvágy? Hallotta ezek elfajulását divatkórsággá — és igen ennek átkos és mérges következményeit. — Szive még nem volt megromolva. Családjának és saját életének szomorú sorsát látá a prédikációban lefestve. E kép iszonyatos volt rá nézve — de egyszersmind visszataszító a büntől, melynek szinte karjai közé került. Szívében egy szózat harsant fel: Térj meg! Ő hitt az isteni kegyelem szavának. És e szó hatalmas volt; — nem tudta szive kiállani hatását megrettenés nélkül. Eszébe jutott családjának, árva testvéreinek s önmaga szomorú sorsa. Ezek még segítették a kegyelem működését. Aléltá tették — de azért, hogy egy szebb lelki életre ébredjen fel. — Ed-dig ferde és divatos neveltetésénél fogva sem igen gondolt Istenre. A szenvedések azonban megtanították Istent imádni. — Ájtatos nő lett belőle.

Igy van. „Ha minden saját kívánságaink szerint történik; ha erősnek, gazdagnak és boldognak érezzük magunkat: Vajmi könnyen megfelejtkezünk az Istenről! Tetszelgő önbizalommal büszkélkedünk, tett hódításunkkal büszkelkedve emelkedünk fel az emberiség megvetéséig s olykép kiáltunk fel, mint Assur híres királya, ki csodaszép fővárosát szemlélve eképp kiált fel: Nem ez-e a híres Babylon, melyet emelék országom székhelyére dicsőségem tiszteletére?” — „Ekkor az Isten megengedi, hogy felleg boruljon az égre, hogy oly nyomor sújtsa a büszke szívét, mely őt egészen földre terítse. Nézd már most a büszkét, miután az isteni gondviselés megtette rajta művét! Tegnap még rettegve közeledtél feléje, ma barátságos tekintettel fogad; tegnap még mintha érczes szócsofából szólott volna hozzád: ma pedig a hárfának buslakodó hangján beszél; tegnap még nem volt köny a poenitentia

számára, ma pedig Dáviddal felkiált: könyörülj rajtam Istenem a te nagy irgalmasságod szerint és könyörületed sokasága folytán töröld el gonoszságomat. Hints meg engem irtcseppel és megtisztulok, moss meg engem és a hónál fehérebb leszek.”

Igy járt a divatkórság szülte nyomorok alatt Valeria is; de megváltoztatta a prédikáció.

Ne mondja azért senki azt is, hogy a szószéknek nincsen haszna. Szent Agostonra Szent Ambrus szónoklatai gyakorolták az első befolyásokat, hogy méltó lehet-e ez égi szózatot hallhatni: „vedd és olvasd“; és szent Ferenczet is a prédikáció indította a megtérés és szentség útjára. Azért az egyházi szónoklatot hallgatja tudományos fő ügy, mint tudatlan erkölcsös, mint erkölcstelen: Az első, hogy okuljon; második, hogy tanuljon; harmadik, hogy erkölcsösebb legyen; negyedik, hogy erkölcstelenségéből kiemelkedjék. Hallgatják a szenvedők, hogy vigasztalást nyerjenek.

Valeria is a templomnak köszönheti lelke nyugodását, s azon békét, melyet érzett szívében akkor, mikor a plébános ur szavainak hatása alatt szívében megindulva, levetkezve divatkórságát: viselet és erkölcsiében a nemes egyszerűséget kezdette követni. Igen mindezeket Valeria a templomnak köszönheti, valamint azon szerencsés boldogító viszontlátást is, melynek előbb mi is tanui valánk.

A jó öreg Jolán a frigynek, melyet Göndi és Valeria szívei már rég kötöttek vala, nem mondott ellene.

A nőt, kit csak előbb leányául fogadott vala — gyámfához szivesen bocsátotta, és örvendett midőn az egyház a frigyét megáldotta. De örvendtek Valeria és ártatlan testvérei is, mert Göndiben szerető férjet, apát, az áldott lelkű Jolánban pedig szerető anyát találtak.

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** Itthon. *A berlini „Orlice“* felszólította a morvaországi és magyarországi tótokot, hogy fogadják el irodalmi nyelvül a cseh nyelvet; amitótjaink azonban alig ha fognak ezen felhívásnak engedni s jelen önállóságukról lemondani. — *Az Oroszországból kivándorló zsidók* segélyezése érdekében a pesti főrabbi ő Felsége valamint Kálnoky grf külügyminister által kihallgatáson fogadtatott és a legszebb reményekkel bocsátatott el. — *Turócmezgye máj. 27-en* tartott közgyűlésén Szatmármezgye indítványát az oroszországi zsidók bevándorlása ellen pártolólág vette tudomásul. — *A deldalmáciai és herczegovinai* parancsnokság föl-oszlattatott. Jovanovic tábornok Bécsbe utazott, hogy jelentést tegyen és előterjessze javasatait. — *A főrendikás jun 1 en* tartott ülésében a gyulaféhevári és kolozsmonostori levéltárak egyesítéséről szóló javaslat elfogadtatott a bizottság azon módosításával, mely szerint: „Jelen törvény végrehajtásával a belügyminister bizatik meg, ki 3 havi határidőt tűz ki oly célból, hogy ugy az erdélyi róm. kath. status és egyházmezgye és más hitfelekezetek alapítványi és más magán okirataik kiválasztása és rendelkezésükre hagyása iránt intézkedhessenek, valamint a városok,

községek, egyesek, testületek és családok is letétben lévő okmányaik vizsgálata vétele vagy ott hagyása iránt határozhatassanak.“ — *A szabolcsmegyei zsidókról* Gräfl főispán úgy nyilatkozott, hogy azoknak tulnyomó része Lengyelországból vándorolt be és nem nagy jeleit mutatja annak, hogy hazai kulturánk és a kor civilizációjának részesévé legyen. — *A lázadás leveretése* hivatalosan kihirdettetett, a legénység nagyobb része haza bocsáttatik. — *Az új vámtarifa* életbeléptetéséről megjelent az osztrák hiv. lapban az életbeléptető rendelet. — *Ludolf Emmanuel* olasz nagykövetté neveztetvén ki, helyébe spanyol nagykövetnek *Dubsky* Felix gf. titkos tanácsos küldetett a madridi udvar mellé. — *Közös pénzügyminiszterré* Szlávy helyébe *Kállay* Béni külügyministeri titkár neveztetett ki. — *A magy. kormány es az osztrák államvasut* igazgatóságának képviselői között kötendő végleges szerződés javaslata jun. 4-én mindkét részről aláíratott a közl. ministeriumban. — *A közoktatásügyi kormány* elrendelte a sz.-somlyói r. k. gymnasium bezárását, mert „a tanárok nem birnak képesítéssel.“ (Lehet, mert hiszen nem protestans gymnasium, mint például a . . . sárospataki! Szerk.) — A kir. ítélőtábla újabb ítélete is fölmenté Szánthó Zsigmond r. k. plébánost, kit Csuti Zsigmond ref. pásztor az 53. §. alapján bevádolt vala. (Quousque tandem? Szerk.) — *Franciaország.* *A papnevelő intézetek ellen* is irtóháborura készülnek az egyház ellenei, a menyiben a kormány egy törvényjavaslatban felhatalmazást kér a seminariuumoknak ál'amrendőri felügyelet alá helyezésére. — *A francia képviselőház* máj. 27-én ismét 9 $\frac{1}{2}$ millió póthitelt szavazott meg katonai célokra. — *Garibaldi halála* a francia képviselőházban valóságos forradalmat idézett elő; végre a ház 301 szavazattal 147 ellenében felfüggeszté ülését, mely már úgy is lehetetlenné vált. *Olaszország.* *A 12 hadtest új felállítására* van készülöben. Felső-Olaszországba a határ mentén lesz legtöbb csapat elhelyezve, és ezek fogják képezni az előhadat oly számban, hogy az képes legyen esetleg az első támadást fölfogni és netán a határon át rohamot intézni. *Garibaldi a hírhedt forradalmár* f. évi június 2-án Caprera szigetén meghalt. Végre az azt hagyta hátra, hogy teste megégettessék és hamva egy porphyr edényben Caprera szigetén maradjon. — *Megczáfolják azon hírt*, melyet a „Pester Lloyd“ bocsátott világgá a zsidók érdekében kiadott *pápai encyclicáról.* — *XIII. Leo ő Szentsége* június 2-án fogadta a IX. Pius ifjusági egyletét, melynek ő Szentsége nem sokkal ez előtt 15,000 lírát adományozott. — *Ő Szentsége* a napokban fogadta dr. Erdődi Béla fumei igazgatót, kitől nagy érdeklődéssel tudakozódott a fumei viszonyokról és a magyar ügyekről. — *Németország.* *A nemet keleti tengerpart megerősítését* a legnagyobb buzgalommal folytatják. — *Az új egyházpolitikai javaslat* a legközelebbi napokban fog kihirdettetni és életbeléptetni. *A nemet katolikus idei nagygyűlése* f. évi szeptember első felében lesz Frankfurtban, mely már 1863-ban is látta falai között a német katolikus nagygyűlést. — *Poroszországban* ministeri bizottság küldetett ki az orosz zsidók bevándorlása és beözönlése ellen. —

Bajorország. *Az okatolikus „püspök“ Reinkens* ellen a müncheni érseki hivatal a kormánynál tiltakozást emelt, midőn híre járt, hogy az a bajor fővárosba akar jöni, hogy ott az egyházi viszály magvát újból elhintse. *Belgium.* *A tartományi tanács* választása máj. 29-én ért véget; megválasztott 190 katolikus, 2 független és 124 liberalis. A katolikusok tehát daczára minden szabadkőművesi machinationak tulnyomó többségben vannak. — *Schweicz.* *A sz. galleni káptalan* máj. 27-én egyhangulag püspökké választotta ft. *Egger* Ágostont ottani káptalani helynököt. — *Tanügyi értekezlet* volt közelebb Bernben, mely a szövetségi alkotmány iskolaügyi szakaszainak keresztülvitelére javaslatot dolgozott ki, mely a positiv vallásu elemeknél nagy visszatetszést szült. — *Oroszország.* *Megczáfolják a hírt*, hogy az orosz zsidók menekülésének meggátlására katonai vonalt állítanak fel orosz határon; csupán az rendeltetett el, hogy a határforgalomra vonatkozó szabályokat szigorubbán alkalmazzák, és utasították a határon lévő csendőrségi állomásokat, hogy őrködjenek a felett, hogy a zsidók csak a megjelölt pontokon lépjenek át a határt. (No, mert különben ebből gscheftet csinálnának, mint a ringszinházi katasztrófa alkalmából. Szerk.) — *Spanyolországban.* *Sevillában* pünkösdi első napján ünnepelték meg Murillo híres olasz festőnek kétszázados évfordulóját. A nép nagy körmenetben indult először a templomba, hol Murillonak „Páduai sz. Antal“ képe van felfüggesztve; azután a muzeumterre vonultak, hol a nagy mester bronz szobra a legnagyobb ováció tárgya volt. — *Egyptom.* A váltság, mely Európára is nagyon nyugtalanítólag hat, még nem vesztett acut jellegéből, sőt egyre fokozódik, miért is a belső kök annyira megfélemedtek, hogy tömegesen vándorolnak kifelé. — *Egyptom.* *A meg mindig tartó váltság* csakugyan európai conferentia utján fog lebonyolittatni. —

— **Tanitógyűlés.** Jegyzőkönyv. Felvétel a alsófehérm. rom. kath. tanítók önképzőkörének Gyulafehérvárt 1882. év május 4-én tartott ülésén. Jelen voltak tiszt. elnök Nagy Imre, elnök Biró Béla, Dr. Tódor József, Rancz János, Holló Kázmér, Ávéd Jákó. Oszvath Mózes, Lajos Sándor, Fogarasi János, Paál István, Bessenyei Puhola József, Kovács Gyárfás, Veisz József, Kis Elek, Barabás Gergely, Kőnczei Sándor, Simonffy János, Apáthi Miklós, Péterfi Árpád, Nagy Antal, Gaál József, Finta Albert, és Székely Lehel mint jegyző rendes tagok. Vendégek: Mélt. Veszely Károly nagyrépost ur Borbándról, mélt. Kovács Ferencz abbás ur M.-Vásárhelyről, ngs Beke Antal kanonok ur Gyulafehérvárról. Tárgyak:

1. A gyűlést megelőzőleg két mintatanítás tartott, Kőnczei Sándor gyulafehérvári tanító és Fogarasi János székesegyházi karnagy és gymnasiumi énektanár által. Első tárgyalta a „Nagy lelkű keresztény“ című olvasmányt a népiskola 4-ik osztályával. Utóbbi az énektanból ismertette a két alap hangbetűit, kiindulva a g-ből, az egész, fél- és negyed hangjegyeket és a hegedű vagy g-kulcsot.

Ezen két mintatanítás után elnök a gyűlést meg-

nyitván, kitüzi az alapszabályok értelmében a mintatanítást bírálóul.

Több eszmecsere után a Köncei mintatanítása kielégítőnek mondatik ki elnökileg figyelmébe ajálva a mintatanítást tartó tanítónak a bírálóban felhozottakat. A Fogarasi János tanítása jelesnek mondatik ki, s érte köszönet nyilvánítatik.

2. Batos Dénes sárdi tanítónak bírálata még az 1880-ik év május 13-án Borbándon tartott gyűlés alkalmával Barabás Gergely gyulafehérvári tanító által felolvasott: „Miképen lehetne a külön nyelvű iskolákban a magyarnyelv és szellem terjesztését legsikeresebben megoldani“ című értekezésnek bírálatát tüzte volt az elnökség napi rendre. De miután bíráló családi okok miatt meg nem jelenhetett a jelen gyűlésről, e tárgy a jövő gyűlésre halasztatott.

3. Rancz János gymn. tanár olvassa ellenbírálatát Hermann Róza alvinczi áll. tanítónő által megbírált munkájának bírálatára. Mind a munka, mind a bírálat az ellen bírálattal együtt — levéltárba helyezni határozatott.

4. Elnök bemutatja a múlt év augusztus havában megtartott országos tanítói gyűlésnek a ngos. tanfelügyelő ur által megküldött jegyzőkönyvet. — Köszönettel vétetett.

5. Elnök bemutatta a Rill Józsefnek, a „Paedagogiai szemle“ szerkesztőjének veendő telek árához való javulás iránti fölhívást. — Tudomásul vétetvén, határozatott, hogy kinek-kinek tetszésére bízatik az anyagi hozzájárulás.

6. Apáthi Miklós pénztárnok jelenti, hogy a pénztárban van 17 frt. — Tudomásul vétetik, s határozatodik, hogy ezen összeg a gy.-fehérvári takarékpénztárba tétessék, egyszersmind a tagok tagdíjak befizetésére fölszólíttatnak. —

7. Szóbjövén az alapszabály módosítása — határozatott, hogy miután 8 évi gyakorlat az alapszabályokat jónak bizonyította, ezután is a régi, illetőleg a már meglévő alapszabályok mellett fogja folytatni a a kör működését továbbra.

8. Elnök indokolt indítványára egy küldöttség neveztetett ki mélt. Lönhárt Ferencz ujonnan kinevezett erdélyi püspök urnál való hódoló tisztelgés s a kör részére becses pártfogásának kikérése végett. — Ezen küldöttség tagjaival megválasztattak Bíró Béla elnök vezetése alatt: Rancz János, Avéd Jákó, Köncei Sándor, Finta Albert, Barabás Gergely és Apáthi Miklós ezen küldöttség majus 7-én délelőtt 11 órakor fog küldetésben eljárni.

9. Elnök kérdésbe teszi a jövő gyűlésnek idejét és helyét. — A jövő gyűlésnek helye Borbánd, ideje október 5-én. Mintatanítást tart Barabás Gergely gy.-fehérvári tanító a „magyar nyelvből“, felolvasást Apáthi Miklós áll. tanító a „Méhészetről“.

10. Ujtagul jelentkezett Nagy Antal m.-igeni rom. kath. tanító, ki örömmel szoroztatott a kör tagjai közé.

11. Több tárgy nem lévén, elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri nsg. Nagy Imre kanonok és Fo-

garasy János karnagy urakat, s ezzel az ülést bezárja. Gyulafehérvár, 1882. május 4-én. Bíró Béla elnök. Székely Lehel jegyző.

— **Mecklenburg.** A Pál herceg és az osztrák Schwarzenberg herceg leánya közti vegyes házasságból származó gyermek protestans pap által lett megkeresztelve, daczára annak, hogy az egybekelés előtt Pál herceg ígéretet tön, hogy a gyermekek katolikus vallásuak lesznek. Pál herceget a protestansok behálózták és rábeszélétek, hogy nem ígerte meg azt, hogy katolikus pap fogja a gyermeket keresztelni, hanem csak azt, hogy azok a kath. valláshoz fognak tartozni. Ezen körmönfonsággal játszották ki a tett ígéretet, a mi annál jellemzőbb, minthogy a herceg becsületét kötötte le apósa előtt a gyermekek katolikus vallása tekintetében. Mint a tényállásból kiderül, protestans tanácsadói a hercegnek kijátszották vele a saját becsületszavát. A dolgot magát ugy akarják feltüntetni, hogy a gyermeknek megkereszteltetése egy protestans pap által még nem lehet szószegés, mert a kereszttség, mely az Atya, Fiu és Szentlélek nevében adatik föl, a katolikus, vagyis az egyetemes egyház tagjává avatja fel a megkereszteltet. De ezen alapon majd protestans pap által fogják neveltetni a gyermeket a katolikus egyetemes egyház tanaiban és mégis azt fogják állítani, hogy Pál herceg nem szegte meg becsületszavát !

Irodalom.

— Megjelent az „Uj Magyar Sion“ egyházi irodalmi folyóirat. Tizenharmadik évi folyam. Májusi (149) füzet. 1882. Tartalma. A vörös csillagos keresztvesztékek rendjének működése és érdemei Magyarországon. Némethy Lajostól. — Canterbury sz. Tamás. Várnaitól. — Br. Szepesy Ignác. Xandi Emiltől. — Paulai sz. Vincze leányai hazánkban. Szólósy Károlytól. — Hegyi sétat. Várnaitól. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. Kapható Esztergomban Zádori Jánosnál. Ára 6 frt.

— Megjelent és beküldetett: „Bölcsészeti füzetek“ XXII. „A Szóknoklattan alapvonalai“. Irta Dr. Stöckl Albert. Második melléklet a „Bölcsészet Tankönyvéhez“. A második kiadás után fordították: Répássy János és dr. Zafféry Károly. Ára 50 kr. Eger.

— Megjelent: „Önügyvéd“ vagyis gyakorlati utmutatás jogügyletek elintézésére, okiratok s beadványok szerkesztésére a legújabb törvények alapján 350 irománypéldával felvilágosítva bírák, ügyvédek, jegyzők és felek használatára írta Knorr Alajos köz- és váltóügyvéd, a budapesti kir. ítélőtábla bírája. III. ujra átdolgozott kiadás. 3 füzet. Ára 30 kr. — Kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten.

— Megjelent: „A Hazibarat“. Szépirodalmi képes lap népnök számára. Szerkeszti Mártonffy Frigyes. I. évfolyam. 1882. 21. füzet. Egyes füzet ára 15 kr. Kapható Bécsben Bensingler Zsigmond kiadónál. Maximilianstrasse Nro. 3.

— Egerben Szolcsányi Gyula könyvkereskedő bizományában egy alkalomszerű érdekes füzetke jelent meg ily cím alatt: „A Tisza-Eszlári vértanu-leány és az ő hitű zsidók“. E kis füzet a nagyjelentőségű tisza-eszlári rémes történetet a nép által is érthető nyelven adja elő. De még érdekesebb azon részében, mely egy részről a gyermekgyilkosok sectájának vak dühét számos történeti adatokkal megvilágítja, más rész a Talmud szörnyű tantételeiben e gyilkosságok forrásához elvezet. Ára 8 kr. Tízre egy tiszteletpéldány adatik és bérmentesen küldetik. Ajáljuk minden népbarát szives figyelmébe.

A napi események köréből.

— Püspöki beiktatás czimen a „Magyar Polgár“ különben méltánylandó figyelemmel és tisztelet-nyilatkozattal azt írja, hogy mélt. *Lönhart Ferencz* újonnan kinevezett erdélyi püspök ur ünnepélyes beiktatása *jun. 22-en* fog megtörténni, s hogy a beiktatást *fm. Haynald Lajos* bibornok-érsék ur fogja eszközölni. „Mi is érdekekkel várjuk s örömmel üdvözöljük már most ezen mindnyájunk szívérzelmeivel édesen öszhangzó fényes ünnepélyt; ezuttal azonban az érdeklettek és olvasó közönségünk tájékozása végett hiteles forrás után köztudomásra hozzuk, hogy a püspöki beiktatásnak még *sem napja nincs kitűzve, sem részletei nincsenek megállapítva*, és pedig annál kevésbé, minthogy maga a pápai praeconisatio is Rómában csak a *junius 23-án* tartandó consistoriumban fog megtörténni. Az új főpásztor ur ő méltósága beiktatásának napjáról mindenestre *értesíteni fogjuk* olvasó közönségünket.

— Urnapja verőfényes időjárás mellett a legmagasztosabban lett megünnepelve. Az ünnepélyes szent misét teljes díszeségdlettel mélt. *Lönhart Ferencz* főpásztor urunk tartotta s a körmenetet is katonai díszlovások és roppant számu hívők részvéte mellett ő vezette. Ugy a szent misén mint a körmeneten a káptalan és központi papság mellett a katonatiszti kar, polgári hatóság, kir. törvényszék, tanári és tanítói karok, gymnasiumi és elemi tanulóifjúság, az irgalmasrendű apácák s leányövéndékeik, a kir. posta- és táviráda és adóhivatal, vasuti tisztviselők, a katolikus polgárok nagyszámban jelentek meg, s míg az Ur nagyapjának dicsőségét részvétőkkel emelték addig magok is a dicsőség fénysugaraiban vallási érzésüknek mennyei táplálékot s szívök áhitatában valódi boldogságot találtak. A papnövéndékek mise és körmenet alatt fáradhatlan kitarással énekeltek műdallamaikban dicséretet az Urnak. Az állomási oltárok szépsége és ténye az illetők műzsléséről tesz tanúságot, az első oltárt maga a plébánia-hivatal állította; a másodikat a katonai szekerészek, a harmadikat a kir. törvényszék elnöke *ngos Joksmann Nándor* ur, a negyediket a tűzérkek állították és díszítették. Az evangeliumot *latinul* az első állomásnál *Szabó István* gymn. tanár, a másodiknál *Rancz János* papnöveldei lelki igazgató, a harmadiknál *Páll István* lyc. tanár, *románul* a negyedik állomásnál *Dorgó József* gör. kath. lelkész és gymn. román nyelvtanár énekelte mindenütt hullámzó sokaság által környezve.

— Mélt. *Páll Sándor* erdélyi tankerületi főigazgató ur a püspöki lyceumi tanulók *érettségi* vizsgálata alkalmából körünkben időzik s a püspöki udvarba van szállva. A 43 tanuló érettségi vizsgálata *junius 9-én* egésznap és *10-én* délelőt két szakaszban tartatott meg. A főigazgató ur innen a holnapai vonattal Brassóba utazik érettségi vizsgálati körútját folytatandó.

— Nagyjelentőségű tudományos vállalat megindítása iránt történt máj. 6-án elhatározó lépés. A vállalat feladata: a *római szentszék levéltáraiban létező, Magyarországot illető történelmi emlékek kiadása*. Emeltett napon d. u. 5 órára a Szent-István-Társulat üléstermébe *Haynald Lajos* bibornok érsek ő *Eminja* értekezletet hívott egybe, melyen ő *Eminja* előadta, hogy a váradi káptalan indítványára Magyarország számos főpapja, káptalana, birtokos szerzete, egyes dignitáriusa jelentékeny ajánlatokat tettek oly célból, hogy a Szent-Szék levéltáraiban őrzött, Magyarország egyházi és politikai történetét illető emlékek méltó munkában közrebocsátassanak. A kezdeményező káptalan által felkérve, mindenek előtt ő Szentsege a pápa megegyezését és helybenhagyását kérte ki. A bibornok államtitkár ő

Eminja, f. évi május 19-én kelt levelében értesíté, hogy ő Szentsege kegyesen vette tudomásul és magasztalásokkal halmozva el úgy a nagy eszmét, mint a magyar clerus áldozatkésztségét, — elrendelte, hogy a szükséges munkálatok a kellő támogatásban részesüljenek; meg lévén győződve, hogy a munka „ugy az egyháznak, mint a nemes magyar nemzetnek dicsőségére fog válni. Ekkorig a — nagyrészt tiz évre tett — ajánlatok összege már is hetvenezer forintra megy, mely még jelentékenyen fog szaporodni. Az értekezlet a vállalat megindítását szakfőbírból álló bizottságra ruházta, melynek *Ipolyi Arnold* püspök elnöklete alatt tagjai: *Dankó József* és *Knaus Nándor* esztergomi. *Rómer Floris* és *Fraknoi Vilmos* váradi és *Tárkányi Béla* egri kanonok, mindannyian a m. t. akadémia tagjai. A vállalat pénzalapjának kezelésére a Szent-István társulat kéretett fel.

A nagy munka megindítására haladék nélkül meg fognak tétetni az intézkedések. Kilátásba helyeztetett, hogy a vállalat egyik sorozatából, mely a magyar királyok udvaránál levő pápai követelek jelentéseit fogja tartalmazni, a jövő év tavaszán megjelenhetik az első kötet.

— A erdélyi rom kath. irodalmi társulat választmánya *junius 18-án* délelőt 11 órakor a szokott helyiségen gyűlést tart, melyre a t. cz. választmányi tagok meghívotnak.

— A károlyfehérvári püsp. lyceumban az 188^{1/2}-ki tanév II-ik felében tartandó *vizsgák sorrendje*: *Junius 17-én* a III. és IV. évi hittanhallgatók az egyházogtanból. *Junius 19-én* az I-ső böles. osztály a hittan, magyar és latinnyelvből. *Junius 20-án* az I- és II. évi hittanhallgatók az alap-hittanból. *Junius 21-én* az I-ső böles. osztály a mennyiség-tan, természettan és bölesészetből. *Junius 23-án* a III. és IV. évi hittanhallgatók a lelkipásztorokdástanból. *Junius 24-én* az I. és II. évi hittanhallgatók a szentirati tanulmányokból. *Junius 26-án* az I-ső böles. osztály a történelem, görög és németnyelvből. *Junius 27-én* az I. és II. évi hittanhallgatók a szertartástanból. *Junius 28-án* d. e. 9 órakor osztályozás. *Junius 29.* Zárünnepély.

— A gy.-fehérvári rom. kath. nagygymsiumnál az 188^{1/2}. iskolai év végén tartandó nyilvános vizsgálatok sorrendje. *Junius 19-én* 8—12-ig Hittan I, II, VI. osztály. *Junius 19-én* 3—4-ig Románnyelv II. III. oszt. *Junius 20-án* 8—12-ig Hittan III. IV. V-ik osztály. *Junius 20-án* 3—8-ig Magán tanulók szóbeli vizsgálata. *Junius 21-én* 8—12-ig I-ső szakasz Magyar, Latin, Német III-ik osztály. 2-ik szakasz Magyar, Latin I. osztály. *Junius 21-én* 3—6-ig Mennyiségtau, Mértan, Földrajz, Termrjz IV. osztály. *Junius 22-én* 8—12-ig I-ső szakasz Magyar, Latin, Görög, Német VI-ik oszt. 2-ik szakasz Magyar, Latin II-ik osztály. *Junius 22-én* 3—6-ig Torna I—VI-ik osztály. *Junius 23-án* 8—12-ig I-ső szakasz Magyar, Latin, Német, Történet IV-ik osztály. 2-ik szakasz Magyar, Latin, Görög, Német V-ik osztály. *Junius 23-án* 3—4-ig I-ik osztály. *Junius 24-én* 8—12-ig I-ső szakasz Számtan, Mértan, Földrajz III-ik osztály. 2-ik szakasz Számtan, Mértan, Földrajz I. osztály. *Junius 26-án* 8—12-ig I-ső szakasz Mennyiség, Termrajz, Történet VI-ik osztály. 2-ik szakasz Számtan, Mértan, Földrajz II-ik osztály. *Junius 26-án* 3—6-ig Mennyiségtan, Termrajz, Történet V-ik osztály. *Junius 27-én* 8—12-ig Erdem-sorozás és zárértekezlet. *Junius 29-én* d. e. hálaadó isteniszte-

let és zárünnepély. Gyulafehérvártt 1882. május 26-án. A tanártestület nevében az igazgatóság.

— A papnöveldebe fölvétetni kívánók pályázati vizsgálata Gy.-Fehérvártt f. é. július 4—5 napjaiban fogtak megtartatni, mely határnapok előtt az illetők írásbeli kérévényeket keresztlevéllel, orvosi és iskolai bizonyítvánnyal, esetleg a katonakötelezettségei menteségről szóló okmányokkal felszerelten az illető gymn. igazgatóságok útján a püspöki hatóságnak terjesztették föl, magok pedig július 4-en reggel 8 órakor a püspöki papnöveldeben jelenjenek meg.

— A budai udvari plébánia már be van töltve. A király ő Felsege, Maszlaghi Ferencz pápai kamarás, esztergomi szent-széki jegyzőt nevezte ki udvari plébánosná. M. F. tehát ő Felsege rendeletéből itt első magyar plébános. —

— Halálozás. Láng József csertés-hondoli lelkész életének 51-ik és pappá szenteltetésének 28-ik évében az urban elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Egy ringszínházi „áldozat“ a nyitramegyei születésű Gertler József állott a napokban a budapesti fenytörvényszék előtt. Gertler már tizenegy éve lakott Bécsben, hol ő maga házalással foglalkozott, míg neje baromfikereskedést üzött. Gertler december 7-én Budapestre utazott s itt értesült a Ringszínház katasztrófájáról és arról is, hogy az elvesztettek családjai javára gyűjtés indult meg. Bécsben senki sem tudott elutazásáról, irt tehát nejenek jelentse be őt eltűnt gyanánt, de állítsa határozottan, hogy oda égett. Az asszony szót fogadott s a terv sikerült. A segélyező bizottság az asszonynak 360 frt évjáradékot, négy gyermeke mindenkének kétszáz forint nevelési díjt s nagykorúságuk idejére hat-hatezer frt tőkét állapított meg; az asszony 428 frtot fel is vett. Időközben Reifuss bécsi tanácsnok értesült, hogy Gertler nem égett oda, hanem Magyarországon rokonainál lappang. Rendőri nyomozást indítottak de sikertelenül s már azt hitték, nem sikerül a család nyomára akadni, mikor a véletlen segített. Gertlernét egy napon ismét a rendőség elé idézték, de a nő mindent tagadott, mikor egy levélhordó lépett be, ki a háznép-től megtudván, hol van Gertlerné oda utána vitt egy levelet. A rendőrtiszt elvette e levelet, — Gertlertől való volt. A bűnöst Budapesten elfogták s természetesen nem tagadhatott semmit, csak azt hozta fel mentségül, hogy nem számított oly nagy segélyre, azt hitte, családja ötven hatvan forintot kap s ez segített volna nyomorán. A bíróság kilencz havi börtönre, kétszáz forint bírságra, három évi jogvesztésre, 428 frt kártérítésre ítélte.

— Szalmából készült deszkák. Sok kísérlet után sikerült Amerikában hydraulice préselt szalmákat előállítani, melyek főképp parket padlózatra, de egyéb célokra is alkalmasak. Ezek nemcsak külsőleg hasonlítanak finom, keményfa deszkákhoz, hanem azok szívósságát is bírják: kitűnően lehet gyalulni, faragni, a szegkek oly erősen fogják, mint a fát s még azon előnyük is megvan, hogy sem ágbogai, sem szakadásai nincsenek és a rohadástól, fairtó rovarok támadásától teljesen mentesek. Horderejük sokkal erősebb a közönséges deszkákénál.

— Borzalmas küldemény. Nehány nap előtt a saronichi-konstantinápolyi uton egy ládát szállítottak, melynek tartalma e szóval „Ember fők“ volt jelezve. A ládában tényleg kilencz rabló feje volt, kiket a macedoniai rendőség elfogatott és rövid uton lefejeztetett. Az igazság szolgáltatás véres tanujelei régi szokás szerint a padisahhoz küldettek, annak jeléül, hogy az országban igazság uralkodik.

— Művész szokások. A művészek rendszeren nagy különzők is. Moriana kitűnő énekes, csak akkor tudott szépen énekelni, ha orrát tubákkal megtömté. Az egykor ünnepelt német énekesnő, Heinefetter, egy hangot sem tudott tisztán kihozni, ha inget vett magára; Taldoni kisasszony a likőrös üvegből merített bátorságot — míg a „magyar csalógán“, Blaha Lujza asszony soha sem lép ki a culissák közül, mielőtt keresztet ne vetne magára.

— A 16. század fényűzését élénken jellemzi azon pompa, melyet Brühl gróf fejtett ki midőn 1748. évi nov. 7-én a lengyel királyné tiszteletére egy ünnepélyt rendezett, mely 14000 tallérba került. A király és királyné a legfinomabb festett és aranyozott porcellántányérok-ból étkeztek, melynek darabja 5 aranyba került. Minden fogásnál az apródok a használt tányérokot kidobálták az ablakon az utcára, nehogy bárki is azzal dicsekedhessék, hogy oly tányérból evett, melyen a királyi párnak méltóztatott az ebédet elkölteni. Mire a csemegére került a sor, 46 ily tányért, azaz 230 aranyat dobtak ki az apródok az ablakon. Nemsokára ezután Sulkowski herczeg a nyár közepén szánkázást rendezett, hogy Brühl gróf fényűzését elhomályosítsa. Rauszentől Lissaig egy német mértföld távolságra két lábnyira hirtette fel az utat cukorral, hogy a szánkázásra szükségelt havat pótolja.

— Legolcsóbb utazás a világ körül. Korunkra a legtalálhatóbb fényt veti a párizsi „Figaro“ következő közleménye: „A ki Amerikába akar utazni, legyen zsidóvá és menjen Oroszországba. Ott rögtön kiutasítják és Lembergbe tolonczolják őt, hol az agens gondoskodik rögtön ingyenes továbbítatásáról Amerikába. Ha aztán itt a tartózkodás nincs inyére, Chinává lesz, és egy philanthropicus társaság által rögtön Chinába szállítatik, hol csak oroszoknak kell magát jelentenie, és rögtön kiutasítják őt Oroszországba. Onnét, mint zsidót, újra kiűzik Ausztriába és így a legszebb utazást a föld körül ingyen abszolválhatja.

— A londoni „Globe“ szerint egy kikeresztelt zsidó épen 11,000 forintjukba kerül a térítőknék. A skót szabadegyház nagy zsinatja elé épen e napokban terjesztettek be egy kimutatást, mely szerint az egyház hittérítői 6680 sterlinget adtak ki a múlt évben zsidók kikeresztelkedésére. S ennyi pénzért összesen csak hét zsidót térítettek át keresztény hitre, négyet Konstantinápolyban, kettőt Budapesten és egyet Boroszlóban.

K i a d j a: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztőbizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIÁN SÁNDOR, Dr. TÓDOR JÓZSEF.